

ЂОРЂЕ КОСИЋ

УСПАВАНКА ЗА АЛЕКСИЈУ РАЈЧИЋ

**НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ БЕОГРАД,
ФОНДАЦИЈА НОВИ САД – ЕВРОПСКА ПРЕСТОНИЦА
КУЛТУРЕ И СТЕРИЈИНО ПОЗОРЈЕ**

СРЕДА, 31. МАЈ

ЂОРЂЕ КОСИЋ

A LULLABY FOR ALEKSIJA RAJČIĆ

**NATIONAL THEATRE IN BELGRADE,
FOUNDATION NOVI SAD – EUROPEAN CAPITAL OF
CULTURE, STERIJINO POZORJE**

WEDNESDAY, 31ST MAY

Режија: ЈУГ ЂОРЂЕВИЋ	Direction: JUG ĐORĐEVIĆ
Композиторка: НЕВЕНА ГЛУШИЦА	Composer: NEVENA GLUŠICA
Драматуршкиња: ТИЈАНА ГРУМИЋ	Dramaturge: TIJANA GRUMIĆ
Сценографија: АНДРЕА РОНДОВИЋ	Set designer: ANDREA RONDOVIĆ
Костимографија: ВЕЛИМИРКА ДАМЈАНОВИЋ	Costume designer: VELIMIRKA DAMJANOVIĆ
Кореографија: ДАМЈАН КЕЦОЈЕВИЋ	Choreographer: DAMJAN KECOJEVIĆ
Сценски говор: ЉИЉАНА МРКИЋ ПОПОВИЋ	Vocal coach: LJILJANA MRKIĆ POPOVIĆ
Сарадник етномузиколог: ДАНИЦА КРСТИЋ	Associate ethnomusicologist: DANICA KRSTIĆ

Улоге Cast:

Алексија Рајчић: ВАЊА ЕЈДУС	Aleksija Rajčić: VANJA EJDUS
Хоровође: ИВА МИЛАНОВИЋ, НОВАК РАДУЛОВИЋ	Choirmasters: IVA MILANOVIĆ, NOVAK RADULOVIĆ
Хор: САРА РИСТИЋ, НЕВЕНА МИЛОШЕВИЋ, ВЕРА ЗЕЧЕВИЋ, ДАНИЈЕЛА МИЛОШЕВИЋ, МЛАДЕН ЛУКИЋ, ГОРАН МИЛОШЕВИЋ	Choir: SARA RISTIĆ, NEVENA MILOŠEVIĆ, VERA ZEČEVIĆ, DANIJELA MILOŠEVIĆ, MLADEN LUKIĆ, GORAN MILOŠEVIĆ

Представа траје 1 сат и 15 минута The play is 1 hour and 15 minutes long

ПИСАЦ

ЂОРЂЕ КОСИЋ (БЕОГРАД, 1996)

Завршио Четврту гимназију у Београду, друштвено-језички смер. Аматерски се бавио глумом. Завршио студије драматургије на Факултету драмских уметности у Београду, где је од Катедре добио награду за изузетна постигнућа у области позоришта, филма, радија или телевизије „Јосип Кулунџић“ и награду „Слободан Селенић“ за најбољу дипломску драму. Његова драма *Сага није јули* ушла је у најужи избор на конкурс Стеријиног позорја за оригинални домаћи драмски текст 2019. и јавно је читана у Београду, Шапцу и Загребу. На истом конкурс у награђена је *Усјаванка за Алексију Рајчић, 2020*. Радио је као драматург на представама *Поштво љовђе* (ФДУ, Атеље 212), *Шкловски: Енергија заблуде* (Хартефакт фондација), *Реално, што да не?* (УК „Вук Караџић“), *Пенџхаус: Обичан човек* (СОКО), СКЦ, Универзитет уметности у Београду), *35 калорија без шећера* (Студио Центар, Дом омладине Београда), *Бели Бубрези* (Атеље 212 – асистент драматургије), *Ејска фантасџика* (Студио Центар, Дом омладине Београда), *Гуливер* (Мало позориште „Душко Радовић“), *Плацебо* (Народно позориште Приштина), *Ивица и Марица* (Луткарско позориште „Пинокио“), *Паклена наранча* (АДУ, Katran Shock Show Industry), *Сан лејње ноћи* (Мало позориште „Душко Радовић“), *У раљама животи* (БДП – драматург сарадник), *Свиње* (Боом! Театар), *Пеликан* (Народно позориште у Београду), *Краљ Иби или Пољаци* (Народно позориште у Пироту). Такође, драматург је прва три издања фестивала ангажованог позоришта за младе Ангажман Фест. Један је од оснивача и члан креативне групе Pointless Films. Писао је сценарио за дугометражни музички филм Буч Кесиди: Еуфорија уживо у продукцији Pointless Films, као и за награђивани кратки филм *Диван дан* (2019, р. Давид Јовановић). Осим тога, био је сценариста документарног филма ФПУ 70 у продук-

цији Факултета драмских уметности, поводом седамдесетогодишњице Факултета примењених уметности у Београду. Његов сценарио за играни филм *Сунце никад више* добио је новчану подршку на конкурс Филмског центра Србије и филм је тренутно у постпродукцији.

ДРАМАТУРШКИЊА О ПРЕДСТАВИ

Алексија Рајчић, главна јунакиња драме Ђорђа Косића, у свом животу није имала много избора. Као и друге жене којима је окружена, а чији животи представљају модел по ком се очекује да функционише и њен, у свету огрезлом у патријархат, Алексијино је само да ћути и трпи. Животу који је, и пре него што је почео, осуђен на насиље, немогућност избора, а самим тим и немогућност еманципације или среће, алтернативу представља једино – смрт. Кроз специфичан стилски захват у ком све споредне јунаке и јунакиње сједињује у мушки и женски хор, аутор комада издваја Алексију и њено искуство, тиме их стављајући у контрапункт са деперсонализованим актерима ове приче, односно друштвом, које на крају и јесте највећа препрека у потрази ове жене за срећом и слободом. Осим формалног обликовања текста, писац се поиграва и језиком, тиме вешто приказујући потресну животну причу једне жене која излаз из зачараног круга насиља и коначну слободу, парадоксално, проналази у затвору. Иако нас стил и језик ове приче могу навести на помисао да се она одиграла пре извесног времена, у некој блиској или далекој, али ипак прошлости, оваквим женским судбинама најалост сведочимо и данас. У 2021. години у Србији је забележено укупно 20 убиства пунолетних жена у породично-партнерском контексту, као и 16 покушаја убиства жена, а није могуће утврдити колико жена умре од последица дугогодишњег трпљења насиља. Многе од ових жена пријављивале су своје насилнике, али их систем није заштитио. У таквом систему, који је свакојак, а најмање на страни жртве, жене често не виде други излаз осим да „узму правду у своје руке.“

Тијана Грумић

РЕДИТЕЉ

Када је 1898. Милутин А. Поповић издао књигу *Запворенице – Албум женској одељења Пожаревачкој казненој завода* био је то историјски тренутак у коме је простор на литерарној сцени дат женама „злочинкама“ да испричају своју верзију приче. Овај роман послужио је Ђорђу Косићу као инспирација за комад *Усијаванка за Алексију Рајчић*. Век и по касније, налазимо се на сцени Народног позоришта и слушамо исказ једне од осуђеница. Нажалост, не треба нам много да схватимо колико је положај жена у свету, а посебно код нас, и даље далеко од идеалног, али када схватите да се на нашим просторима наратив у којем је жена биће другог реда проткао кроз целу историју, онда постављање једног оваквог комада постаје неминовност. Алексија је предводница судбине хиљаде жена које су своје животе завршиле у казнено-поправним заводима, само зато што су биле приморане да правду узму у своје руке, јер правде није било на видику. Ако вам овај сиже звучи познато, то је зато што се од краја деветнаестог века до данас мало тога променило. Алексије и у данашњем свету бивају приморане да на исти начин стану у своју одбрану, јер систем заштите готово да не постоји. Ако га и има, вероватно је изгубљен у мору папирологије, правних поступака доказивања, вештачења, сучељавања и ретрауматизација.

Југ ЂОРЂЕВИЋ (ВРАЊЕ, 1993)

Основно и средње образовање завршио је у родном граду. Дипломирао је позоришну и радио режију на Факултету драмских уметности у Београду у класи проф. Николе Јевтића и Душана Петровића. Током студија режирао комад Саре Радојковић *Chatroom – појрешан профил* (2014) у Омладинском позоришту ДАДОВ, као и део омнибуса *Тријих за шинејцера* (2016) Страхиње Маџаревића у истом позоришту. Дипломску представу *Каскагер* аутора Страхиње Маџаревића режирао је на десетом Фестивалу интернационалног студентског театра у Београду.

Прву професионалну режију потписује у Позоришту „Бора Станковић“ у Врању на представи по тексту Тијане Грумић *Кейлер 452-б*. За исту представу Тијана и Југ поделили су Специјалну награду за нову позоришну осећајност на 54. Фестивалу професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић“ у Новом Пазару. Иста представа нашла се у главној селекцији 63. Стеријног позорја 2018. Исте године режира комад Огњена Обрадовића *Како одржавати фикс* у Народној позоришту Ужице, а представом *Тријих о радницима* (текст: Сара Радојковић, Страхиња Маџаревић и Тијана Грумић) у његовој режији, отвара се ново Градско позориште у Чачку. Децембра 2018. режира комад *Dolce vita* Јелене Палигорић у Опери и позоришту Мадленијанум. Почетком 2019. у Народној позоришту у Краљеву режира комад *Сумња* Џона П. Шенлија. Исте године на 55. Фестивалу професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић“ у Краљеву добија специјалну награду за режију за представе *Сумња* и *Тријих о радницима*. Крајем 2019. године режира *Нечисти крв* у драматизацији Тијане Грумић у позоришту „Бора Станковић“ у Врању, као и комад *Један Егип* Арманда Насцимента Розе у Народној позоришту у Нишу.

Добитник је награде за најбољу режију на 5. Позоришном пролећу у Шапцу, за представу *Нечисти крв*. Почетком 2021. у Београдском драмском позоришту режира комад Р. В. Фас-биндера *Кишне капи на врелом камењу*, као и *Трамвај звани жеља* Тенесија Вилијамса у Народној позоришту у Сомбору. Исте године у Градском позоришту у Чачку режира комад *О Гилјамешу* Тијане Грумић, као и њен комад *Флеке* у Краљевачком позоришту.

КРИТИКА

Као и сваки текст, и драму *Усијаванка за Алексију Рајчић* Ђорђа Косића можемо анализирати у одређеном идеолошком контексту. У том случају можемо закључити да овај комад сведочи о суровости патријархата који жену осуђује на трпљење и чекање. Ово чекање, међутим, има двоструку димензију; на једној, субјективној страни су етапе дефинисане животном доби, па женско чељаде чека да одрасте, да се задовојчи, потом уда и, на концу, умре. У стварности

свака од ових фаза претвара се у ход по мукама – од рђавог ка горем, од упознавања девојчице с правилима света омеђеног вољом мушкарца, преко узалудне вере да ће у таквом свету девојаштво нешто променити, па до пуне наде младе жене да ће се напослетку остварити у браку. У овом контексту чак и доживљај смрти мења смисао и претвара се у ишчекивање спасења. Идеолошки дискурс драме још је више наглашен чињеницом да живимо у доба новог буђења феминистичке побуне против партијархалног устројства цивилизације, па нам се може учинити да *Усјаванка* подилази актуелним очекивањима дела публике.

Срећом, као и сваки комад, и Косићев има драмску форму, и то веома специфичну, а она, осим што указује на ауторову вештину, уверљиво афирмише и његову списатељску поетичност. Отуда се овде форма драме намеће као примарни механизам на основу којег ваља размишљати о значењу приче. Драма је, наиме, писана у стиху који условљава прецизан ритам, а он се са нивоа реченица и реплика преноси на комплетну атмосферу комада и дефинише позиције, размишљања и расположења јунака, а одређује и карактер глумачке игре. Управо у поетичности и ритму драмског материјала Југ Ђорђевић налази упориште за свој смели редитељски поступак; уз помоћ драматуршкиње Тијане Грумић он концепт заснива на фолклорним елементима, при чему фолклор овде не упућује само на традиционализам него је оквир који увелико надилази драму главне јунакиње која одлучи да више не трпи насиље и убије мужа.

Наспрам Алексије је мушкарац – некада отац, каткад муж, комшија, судија или владар, а сви су чланови мушког хора. Други хор чине жене, такође у разним улогама, некада као Алексијина подршка, а некад као део заједнице спремне да осуди главног јунакињу.

Између две групе је Алексија изванредне Вање Ејдус, способне да своју глуму трансформише у музичке фразе. Њена јунакиња је испочетка само жена, потом је бунтовница, па убица, а на крају осуђеница које не пристаје на милост владара, јер без обзира на то што се побунила, и њен круг ће се затворити чежњом за смрћу као јединим спасењем. Ејдусова је ритам и карактер поетичности артикулисала стварајући окосницу за фини сценски отклон; глумачком енергијом она је иницирала стилизацију која савршено кореспондира са лиричношћу драме. Кроз реплике такве Алексије повремено пробија жестока иронија у којој је садржана права снага бунта; кроз њих је заправо формулисана оштрица критике партијархата и конзервативизма.

Јунаке представе је костимографкиња Велимирка Дамјановић оденула као Амише, што није у вези с амбијентом у којем се дешава радња драме, али јесте са сценском стилизацијом. Ритам текста улива се у сјајни музички фон који је креирала композиторка Невена Глушица и песме које певају хористи, а чији текстови као да су преузети из народне баштине. Сценографија Андреје Рондовић снажно подржава, па и надграђује овако успостављену стилизацију, креирајући простор који се претворио у активног актера сценске игре.

Александар Милосављевић (2. *iprogram Radio Beograda*)

РАЂАЊЕ ТРАГЕДИЈЕ ИЗ МУЗИКЕ

Драмски текст *Усјаванка за Алексију Рајчић* Ђорђа Косића карактеристичан је због необичне формално-стилске поставке радње која приказује суморан положај жене у патријархалном друштву.

Због специфичности форме и стила, Косићев текст је нарочити изазов за сценско тумачење, у чему се редитељ Југ Ђорђевић изузетно снашао, постављајући га као деликатну музичку драму (драматург Тијана Грумић). Радња је смештена у затворени розикасти простор стилизованог изгледа, са функционалним детаљима који ће по потреби бити извори изазовних значења, али и сценске динамике, финих визуелизација развоја радње (сценограф Андреа Рондовић). Елегантно обучена, као да је јунакиња неке гламурозне опере, Вања Ејдус представља Алексију, вешто обликујући смесу трагичности због неминовности бола трпљења и погубне жеље за близином мушкарца, и специфичне ведрине, снаге помирења са патњом (костимограф Велимирка Дамјановић). У том смислу, ефектно су решене сцене у којима сазнајемо о доживљеном насиљу – она се тада упорно држи благиности и спокоја, што се може схватити као знак женске снаге.

Представа почиње њеним монологом, она се публици директно обраћа, представља се као Вања Ејдус, брехтовски показујући да ће играти лик у драми. То утврђује дистанцу између глумца и лика, намећући активнији однос гледалаца према радњи коју ће посматрати. Након уводног монолога, око ње се групишу два хора, Мушкараца и Жена, из којих ће повремено иступати инди-

видуални гласови, ликови чланова Алексијине породице, који ће са њом развијати различите односе. У тако постављеној сценској радњи нарочито фасцинира спој драмског и музичког, и снага хорског певања које продира у унутрашње, ирационалне просторе гледалаца (композитор Невена Глушица). Прецизно су промишљене и композиције тела чланова хора (кореограф Дамјан Кецојевић), као некакве живе скулптуре које имају и симболички смисао (жене ринтају по поду, гребући прљавштину, док брадати мушкарци изнад одлучују о њиховим судбинама).

Ана Тасић (*Полиџика*, 16. мај 2022)

СМРТ БОЉА ОД МИЛОСТИ

(...) *Усјаванка за Алексију Рајчић* је субјективна поетска драмска слика која форму позајмљује од различитих народних, изворних песама да би направила профеминистички коментар на патријархалне породичне односе. Тако је матрица народне епске песме послужила као модел за разоткривање мушког кукавичлука који се крије иза бусања у груди и крупних речи. Формом додолске песме исказује се велика жеља девојке да се уда. Форма лирске народне песме је искоришћена да би се приказали породични односи, а нарицаљке за приказивање односа заједнице према убијеном мужу. Поетска драма Ђорђа Косића је савремени коментар на народну културу која јесте основ патријархалне заједнице код нас. Ова драма у себи обједињује постдрамску епизацију драме, изворну

народну песму и тесписовску пратрагедију у којој је појединац стављен наспрам хора. Наспрам Алексије, као индивидуалне жртве сурових друштвених односа, стоји хор који се састоји од мушког полухора, који представља очеве, мужеве, браћу и представнике власти и женског полухора, у коме су мајке, сестре, баке... Када наступе заједно, ова два хора чине свеукупно јавно мњење.

(...) Оно што посебно плени у овој представи је глума Вање Ејдус. Она почиње представу тако што нам се лично обраћа ауторитарно тражећи да искључимо телефоне јер жели да концентрисано пратимо причу коју ће нам одиграти. Она наставља да се током читаве представе обраћа нама у публици. Алексија, како је она игра, несумњиво јесте жртва друштва, али је и продукт тог друштва. Она у себи има нечег отуђеног – отуђеног не само од другог бића, већ и од себе, па чак и од бола који осећа. Вања Ејдус нам врло мирно и без патетике приповеда и о томе како је Алексију муж тучао, али и како је она зграбила сребрни свећњак и, у жељи да помогне мужу неспособном лопову, убила старца кога су опљачкали. Пут насиља је истовремено и пут Алексијиног страдања и пут њеног ослобађања јер је схватила да и жена може да буде насилна као мушкарац. Можда чак и убојитија, безобзирнија и ефикаснија од брачног партнера. Рођена и одрасла у немилосрдном свету, и сама је немилосрдна. Да би неко могао бити немилосрдан, мора бити безосећајан за бол и свој и туђ! Једино када Алексија Вање Ејдус покаже бес и револт је када Алексији смртну казну преиначе у дугогодишњу робију. Јер њен пут је пут борбе за личну слободу. Алексија жели да буде слободна и ако је то једина могућност, она ће за себе радије изабрати смрт него да прихвати „милост“ живота на робији. Алексија у комаду и представи убија мужа из кубуре за коју каже да је висила на зиду собе, али нити има зида, нити има кубуре. На крају представе Алексија се појави са секиром – убиство секиром је карактеристика крвавих породичних (и не само породичних) обрачуна у нашем народу. Међутим, да ли је Алексија мужа убила секиром или кубуром мање је важно. Вања Ејдус нас тачно, непретенциозно и ефикасно води кроз страшну животну причу своје јунакиње која истовремено има језив и поетичан назив: Успаванка за Алексију Рајчић.

Марина Миливојевић Мађарев (Време 5. мај 2022)

WRITER

ĐORĐE KOSIĆ (BELGRADE, 1996)

He completed his undergraduate studies in Dramaturgy at the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade, where he received the “Josip Kulundžić” Award from the Dramaturgy Department for outstanding achievements in the field of theatre, film, radio or television and “Slobodan Selenić” Award for best graduate drama.

His play *Now Is Not July* was shortlisted at the competition for the original Serbian dramatic text at Sterijino Pozorje Festival in 2019, and it was read publicly in Belgrade, Šabac, and Zagreb. He won the award at the competition for the original domestic drama text in 2020 at the Sterijino Pozorje Festival for the play *A Lullaby for Aleksija Rajčić*.

He worked as a dramaturge on the following plays: *How Much Is Your Iron* (Faculty of Dramatic Art, Atelje 212), *Shklovsky: Energy of Delusion* (Heartefact Fund), *Realistically, Why Not?* (“Vuk Karadžić” Cultural Institution), *Penthouse: Ordinary Man* (Organisation of Musical Authors of Serbia (SOKO)), Student Cultural Center (SKC), University of Arts in Belgrade), *35 Calories Without Sugar* (Studio Center, Belgrade Youth Center), *White Kidneys* (Atelje 212 - Dramaturgy Assistant), *Epic Fiction* (Studio Centre, Belgrade Youth Centre), *Gulliver* (“Duško Radović” Little Theatre), *Placebo* (National Theatre in Priština), *Hansel and Gretel* (“Pinocchio” Puppet Theater), *Clockwork Orange* (Katran Shock Show Industry), *A Midsummer Night's Dream* (“Duško Radović” Little Theatre), *In the Jaws of Life* (Belgrade Drama Theatre - dramaturge associate), *Pigs* (Boom! Theatre), *The Pelican* (National Theatre in Belgrade), *King Ubu or the Poles* (National Theatre in Pirot). Also, he was the dramaturge of the first three editions of the “Angažman Fest” - an engaged youth theatre festival.

He is one of the founders and a member of the Pointless Films creative group. He wrote the screenplay for the feature film *Butch Cassidy: Euphoria Live* produced by Pointless Films, as well as for the award-winning short film *A Beautiful Day* (2019, directed by David Jovanović). In addition, he was the screenwriter of the documentary film *FPU 70*, produced by the Faculty of Dramatic Arts, on the occasion of the seventieth anniversary of the Faculty of Applied Arts in Belgrade. His screenplay for the feature film *Sun Can't Be Seen No More* received financial support at the Film Centre of Serbia competition and the film is currently in post-production.

DIRECTOR

JUG ĐORĐEVIĆ (VRANJE, 1993)

He completed his primary and secondary education in his hometown. In the second year of high school, he won the American scholarship and he finished his third year of high school at the School of the Arts in Rochester, New York.

He graduated in Theatre and Radio Directing at the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade in the class of Professors Nikola Jevtić and Dušan Petrović. During his studies, he directed Sara Radojković's play *Chatroom - Wrong Profile* (2014) at the DADOV Youth Theatre, as well as a part of the omnibus *A Triptych for a Teenager* (2016) by Strahinja Madžarević at the same theatre. He directed the graduation play *The Stuntman* by Strahinja Madžarević at the jubilee Tenth International Student Theatre Festival in Belgrade.

In 2015 at "Bora's Days" Festival held in Vranje, he directed the stage reading of the play *An Illustrated Encyclopedia of Disappearance* by Božidar Knežević, awarded at the competition for the original Serbian dramatic text within Sterijino Pozorje Festival. He worked as an assistant director on productions at the "Boško Buha" Theatre (*A Midsummer Night's Dream*, directed by Đ. Tešić), Terazije Theatre (*Mamma Mia* and *The Phantom of the Opera*, directed by J. Radivojević) and at the National Theatre in Belgrade (*Mary Stewart*, directed by M. Lolić; *Cyrano*, directed by I. Vuković; *Kingdom of Heaven*, directed by J. Lorenci).

He made his professional directorial debut at the Bora Stanković Theatre in Vranje by directing a play based on the text by Tijana Grumić *Kepler 452-b*. For the same play, Tijana and Jug shared the Special Award for New Theatrical Sensibility at the 54th "Joakim Vujić" Festival of Professional Theatres of Serbia in Novi Pazar. The same play was in the main selection of the 63rd Sterijino Pozorje Festival in 2018. In the same year, he directed Ognjen Obradović's play *How to Grow a Ficus* at the National Theatre in Užice, and the play *A Triptych about Workers* (text by Sara Radojković, Strahinja Madžarević, and Tijana Grumić) under his direction, opened a new City Theatre in Čačak. In December 2018, he directed the play *Dolce Vita* by Jelena Paligorić at the Opera and Theatre Madlenianum. At the beginning of 2019, he directed John P. Shanley's play *Doubt* at the National Theatre in Kraljevo. In the same year, at the 55th "Joakim Vujić" Festival of Professional Theatres of Serbia in Kraljevo he received a special award for directing the plays *Doubt* and *A Triptych about Workers*. At

the end of 2019, he directed *Impure Blood* dramatized by Tijana Grumić at the "Bora Stanković" Theatre in Vranje, as well as the play *One Oedipus* by Armando Nascimento Rosa at the National Theatre in Niš.

He won the Best Director Award at the 5th Theatre Spring in Šabac, for directing the play *Impure Blood*. At the beginning of 2021, he directed R. V. Fassbinder's play *Water Drops on Burning Rock* at the Belgrade Drama Theatre, as well as *A Streetcar Named Desire* by Tennessee Williams at the National Theatre in Sombor. In the same year, he directed the play *About Gilgamesh* by Tijana Grumić at the City Theatre in Čačak, as well as her play *Stains* at the Kraljevo Theatre.

REVIEWS

Like any text, the play *A Lullaby* for Aleksija Rajčić by Đorđe Kosić can be analyzed in a certain ideological context. In that case, we can conclude that this piece testifies to the cruelty of the patriarchy, which condemns women to suffering and waiting. This waiting, however, has a double dimension; on the one, subjective side, the stages are defined by age, so a woman waits until she grows up, becomes a girl, then gets married and, finally, dies. In reality, each of these stages turns into a journey of suffering - from bad to worse, from the girl's introduction to the rules of a world limited by the will of a man, through the vain belief that girlhood will change something in such a world, until the young woman's desolate hope that she will finally achieve in marriage. In this context, even the experience of death changes its meaning and turns into an expectation of salvation. The ideological discourse of the play is even more emphasized by the fact that we live in the age of a new awakening of feminist rebellion against the patriarchal structure of civilization, so it can seem to us that *A Lullaby* lives up to the current expectations of the audience.

Fortunately, like every play, Kosić's has a dramatic form, and a very specific one, and it, in addition to pointing to the author's skill, also convincingly affirms his writing poetics. Hence, here the form of drama is imposed as the primary mechanism based on which one should think about the meaning of the story. Namely, the drama is written in verse that conditions a precise rhythm, and it is transferred from the level of sentences and lines to the complete atmosphere of the piece and defines the positions, thoughts, and moods of the heroes, and also determines the character of the acting. It is precisely in the poetics and rhythm of the dramatic material that Jug Đorđević finds a

foothold for his bold directorial approach; with the help of the playwright and dramaturge Tijana Grumić, he bases the concept on folklore elements, where folklore here does not refer only to traditionalism, but is a framework that greatly exceeds the drama of the main character who decides not to suffer violence anymore and kills her husband. Opposite Aleksija is a man - sometimes a father, sometimes a husband, a neighbor, a judge, or a ruler, all of whom are members of the male chorus. The second chorus is made up of women, also in various roles, sometimes as Aleksija's support and sometimes as part of the community ready to condemn the main heroine.

Between the two groups is Aleksija of the extraordinary Vanja Ejduš, capable of transforming her acting into musical phrases. In the beginning, her heroine is only a woman, then she is a rebel, then a murderer, and finally, a convict who does not accept the mercy of the ruler, because although she rebelled, her circle will also be closed by longing for death as the only salvation. Ejduš articulated the rhythm and character of poetics, creating a backbone for a fine stage deviation; acting energy, she initiated a stylization that perfectly corresponds with the lyricism of the drama. Fierce irony occasionally breaks through the lines of such Aleksija, which contains the true power of rebellion; through them, the edge of criticism of patriarchy and conservatism was formulated.

Costume designer Velimirka Damjanović dressed the heroes of the play as Amish, which is not related to the setting in which the action of the play takes place, but is related to the stage styling. The rhythm of the text flows into a brilliant musical background created by composer Nevena Glušica and songs sung by choristers, whose texts seem to be taken from folk heritage. Andrea Rondović's set design strongly supports and even builds on this established stylization, creating a space that has turned into an active actor in the stage play.

Aleksandar Milosavljević (*Radio Belgrade 2*)

DEATH IS BETTER THAN MERCY

(...) A Lullaby for Aleksija Rajčić is a subjective poetic dramatic picture that borrows form from various folk and original songs to make a pro-feminist comment on patriarchal family relations. Thus, the matrix of the folk epic song served as a model for exposing the male cowardice that hides behind chest-beating and big words. The form of a Dodol song expresses the girl's great desire to get married. The form of the lyrical folk song was used to show family relationships, and laments were used to show the relationship of the

community towards the murdered husband. The poetic drama of Đorđe Kosić is a contemporary commentary on folk culture, which is the basis of our patriarchal community. This drama combines the post-dramatic epics of the drama, the original folk song, and the thespian proto-tragedy in which the individual is pitted against the chorus. Opposite Aleksija, as an individual victim of harsh social relations, stands a chorus consisting of a male half-chorus, representing fathers, husbands, brothers, and representatives of the government, and a female half-chorus, in which mothers, sisters, grandmothers... When they perform together, these two choirs make up the overall public opinion.

(...) What is particularly captivating in this play is the acting of Vanja Ejduš. She begins the performance by personally addressing us authoritatively asking us to turn off our phones because she wants us to concentrate on the story she is going to play for us. She continues to address us in the audience throughout the performance. Aleksija, as she plays, is undoubtedly a victim of society, but she is also a product of that society. She has something alienated in her - alienated not only from another being, but also from herself, and even from the pain she feels. Vanja Ejduš very calmly and without pathos tells us about how Aleksija was beaten by her husband, but also how she grabbed a silver candlestick and, wanting to help her incompetent thief husband, killed an old man who was robbed. The path of violence is simultaneously the path of Aleksija's suffering and the path of her liberation because she realized that a woman can be as violent as a man. Perhaps even more murderous, ruthless, and efficient than a spouse. Born and raised in a ruthless world, she is ruthless herself. For someone to be merciless, he must be insensitive to both his own and other people's pain! The only time Aleksija shows anger and revolt is when her death sentence is changed to long-term imprisonment. Because her path is the path of struggle for personal freedom. Aleksija wants to be free and if that is the only option, she will rather choose death for herself than accept the "grace" of life in captivity. In the play and play, Aleksija kills her husband from a holster that she says was hanging on the wall of the room, but there is neither wall nor a holster. At the end of the play, Aleksija appears with an ax - killing with an ax is a characteristic of bloody family (and not only family) confrontations in our nation. However, whether Aleksija killed her husband with an ax or a holster is less important. Vanja Ejduš accurately, unpretentiously, and efficiently guides us through the terrible life story of her heroine, which has a simultaneously creepy and poetic title: A Lullaby for Aleksija Rajčić.

Marina Milivojević Mađarev (*Vreme*, 5th May 2022)

